

INOVOVANÉ UČEBNÉ OSNOVY PRE PREDMET

HUDOBNÁ VÝCHOVA

NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE	ISCED 2
VYUČOVACÍ JAZYK	SLOVENSKÝ JAZYK
VZDELÁVACIA OBLASŤ	UMENIE A KULTÚRA
PREDMET	HUDOBNÁ VÝCHOVA
SKRATKA PREDMETU	HUV
ROČNÍK	ŠIESTY
ČASOVÁ DOTÁCIA	1 HODINA TÝŽDENNE 33 HODÍN ROČNE
MIESTO REALIZÁCIE	TRIEDA KNIŽNICA POČÍTAČOVÁ MIESTNOSŤ VONKAJŠIE PRIESTRANSTVO ŠKOLY

Úvod

Vzdelávacie štandardy nepredstavujú iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávacie štandardy pozostávajú z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priraduje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací štandard hudobnej výchovy ako program aktivity žiakov je koncipovaný tak, aby vytváral možnosti na tie činnosti žiakov, ktoré operujú s pojmami, akými sú hľadanie, pátranie, skúmanie, objavovanie, lebo v nich spočíva základný predpoklad poznávania a porozumenia hudobného umenia.

Charakteristika predmetu

Hudobná edukácia v nižšom strednom vzdelávaní predstavuje kontinuálne, systémové a cieľavedomé pokračovanie hudobnej edukácie primárneho stupňa. Hudobnú edukáciu možno vymedziť troma prvkami:

- hudobné umenie – obsah,
- hudobné schopnosti (zručnosti, návyky) – cieľ,
- hudobné činnosti – metóda, prostriedok rozvoja hudobných schopností, pochopenia princípov hudby, realizácia hudobného umenia.

Sekundárnym obsahom predmetu je umenie, estetika, kreativita, sekundárnym cieľom rozvoj kľúčových kompetencií – komplexný rozvoj osobnosti, všeobecných ľudských kvalít. Hudobná výchova v základnej škole je predmetom umelecko-výchovným a činnostným, na nižšom strednom stupni sa rozširuje o kognitívny rozmer – uvedomené prenikanie do štruktúry hudobného diela, hudobno-teoretický a hudobno-historický rozmer, ako konklúzia predchádzajúcej hudobnej činnosti, praktickej hudobnej skúsenosti.

Ciele predmetu

Možno ich rozdeliť na špecifické hudobné ciele, špecifické ciele z oblasti umenia, estetiky a kreativity a sekundárne ciele.

Špecifické hudobné ciele:

Žiaci:

- získajú hudobné schopnosti prostredníctvom hudobných činností,
- realizujú hudobné činnosti na základe nadobudnutých hudobných schopností,
- na základe vlastnej skúsenosti si osvoja konkrétne poznatky z oblasti hudobnej teórie a histórie.

Špecifické ciele z oblasti umenia, estetiky a kreativity:

- pochopia podstatu umenia, vytvoria si vzťah k umeniu, majú priamu skúsenosť v oblasti špecifických umeleckých, estetických a psychologických kategórií – emocionalita, prežívanie, zážitok, vnímanie krásy, vlastná tvorivosť (improvizácia, kompozícia), na základe čoho dokážu reflektovať umenie, vnímať krásu, rozpoznať hodnotu, vyjadriť sa prostredníctvom umenia.

Sekundárne ciele:

- nadobudnú (prehĺbia) kľúčové kompetencie prostredníctvom hudobného umenia.

Kompetencie

Kompetencia k celoživotnému učeniu sa:

- plánovať a organizovať si učenie a pracovnú činnosť,
- hľadať a rozvíjať účinné postupy vo svojom učení,
- využívať rôzne stratégie učenia,
- kriticky pristupovať ku zdrojom informácií, informácie tvorivo spracovávať a využívať pri svojom štúdiu a praxi.

Sociálne komunikačné kompetencie:

- vecne, správne sa vyjadrovať verbálne, písomne a graficky k danej učebnej téme,
- vedieť využiť informačné a komunikačné zdroje,
- vyhľadávať, triediť a spracovávať informácie a dáta z rôznych zdrojov (IKT, knižné zdroje),
- zrozumiteľne prezentovať svoje poznatky, skúsenosti a zručnosti.

Kompetencia riešiť problémy:

- analyzovať vybrané problémy,
- navrhovať rôzne riešenia úloh, postupov a prístupov,
- aplikovať poznatky pri riešení konkrétnych problémových úloh,
- využívať informačné a komunikačné technológie pri riešení problémových úloh,
- používať základné myšlienkové operácie a metódy vedeckého poznávania pri riešení problémových úloh,

- využívať tvorivosť a nápaditosť, samostatne tvoriť závery na základe zistení, skúmaní alebo riešení úloh,
- zhodnotiť úspešnosť riešenia problémovej úlohy,
- logicky spájať poznatky z rôznych predmetov a využiť ich pri riešení problémových úloh,
- prijímať svoju zodpovednosť za riešenie problémov,
- dokázať sa poučiť z vlastných chýb a chýb iných.

Kompetencie sociálne a personálne:

- vyjadrovať svoje názory, postoje a skúsenosti,
- pracovať vo dvojiciach alebo v skupinách, vzájomne si radiť a pomáhať,
- prezentovať a zhodnotiť výsledky svojej alebo skupinovej činnosti,
- hodnotiť vlastné výkony a pokroky v učení,
- prijímať ocenenie, radu a kritiku, čerpať poučenie pre svoju ďalšiu prácu.

Kompetencie vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry:

- uvedomiť si význam umenia a kultúrnej komunikácie vo svojom živote a v živote celej spoločnosti,
- ceniť si a rešpektovať umenie a kultúrne historické tradície,
- poznať pravidlá spoločenského kontaktu (etiketu),
- správať sa kultivovane, primerane okolnostiam a situáciám,
- byť tolerantný a empatický k prejavom iných kultúr.

Vzdelávací štandard

Hlasové činnosti

Kam nás zavedie pieseň? 12 hodín

Kam nás zavedie tanec? 3 hodiny

Kam nás zavedie pochod? 5 hodín

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 6. ročníka základnej školy</p> <p>vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hovoriť a spievať podľa zásad hlasovej 	<p>ľudové piesne, autorské piesne, rytmizované</p>

<p>hygieny v súlade so správnym držaním tela, technikou správneho dýchania, zreteľnej artikulácie, s mäkkým hlasovým začiatkom a použitím vhodného hlasového registra,</p> <ul style="list-style-type: none"> - tvorivo pracovať s hlasom – textom, rečou, zvukmi, - hlasom realizovať rytmické a melodické modely, - spievať piesne spamäti, ale i s podpornými pamäťovými prostriedkami (gestá tzv. „ukazovačky“, obrázky, grafická notácia, klasická notácia) 	<p>texty, artikulačné cvičenia, dychové a hlasové cvičenia, intonačné cvičenia, hry s hlasom,</p> <p>metódy na rozvoj sluchovo-intonačných schopností obrázky, grafický i notový záznam piesne</p>
---	--

Inštrumentálne činnosti

Kam nás zavedie pieseň? 5 hodín

Kam nás zavedie tanec? 2 hodiny

Kam nás zavedie pochod? 4 hodín

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - správne používať elementárne hudobné nástroje so správnym použitím hracieho aparátu s dôrazom na kvalitu tónu, - hrať na klasickom melodickom, alebo harmonickom hudobnom nástroji, - na nástroji zahrať tóny podľa notového zápisu, - vlastnoručne zhotoviť elementárny nástroj a hrať na ňom 	<p>elementárne hudobné nástroje</p> <p>hra na jednom klasickom hudobnom nástroji (zobcová flauta, keyboard, klavír, gitara a pod.) – začiatočnická úroveň,</p> <p>jednočiarková oktáva, motívy, jednoduché piesne,</p> <p>jednoduché modely idiofónov, membranofónov, chordofónov, aerofónov a mirlitónov z prírodných i odpadových materiálov, na ktorých možno demonštrovať konštrukčné princípy nástrojov i princípy vzniku zvuku v jednotlivých nástrojových skupinách</p>

Aktívne počúvanie hudby

Kam nás zavedie pieseň? 10 hodín

Kam nás zavedie tanec? 8 hodín

Kam nás zavedie pochod? 5 hodín

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktívne počúvať hudbu, rozpoznať emocionálno-výrazový potenciál hudby, - pri počúvaní hudby spoznať charakteristické prvky konkrétneho štýlového obdobia dejín hudby, - podľa počutia skladby slovne vyjadriť odlišnosti dvoch štýlových období dejín hudby, - verbalizovať atmosféru hudby, - hudbu vyjadriť pohybom, - identifikovať, pomenovať a charakterizovať hudobno-vyjadrovacie prostriedky a základné formotvorné prvky podľa počutia, - rozoznať podľa zvuku, vzhľadu i názvu bežné nástrojové zoskupenia v klasickej hudbe, ľudovej hudbe i v tzv. populárnej hudbe, - poznať niektoré názvy, mená autorov v kontexte iných druhov umenia a všeobecných dejín,	<p>skladby svetových a slovenských skladateľov – reprezentantov jednotlivých štýlových období dejín hudby podľa voľného výberu učiteľa (bez chronologickej súvislosti),</p> <p>skladby aspoň z dvoch rozličných štýlových období dejín hudby,</p> <p>tempo, dynamika, kantiléna, harmónia, kontrast, opakovanie dielov formy,</p> <p>napr. sláčikové kvarteto, dychové kvinteto, komorný orchester, symfonický orchester, cimbalovka, dychovka, rôzne nástrojové zoskupenia v tzv. populárnej hudbe,</p> <p>vybrané skladby významných skladateľov s ukázkami hudobných štýlov v ich typickej podobe, integrácia s literatúrou, výtvarnou výchovou, dejepisom,</p> <p>zoznam vypočítaných skladieb v triede, napr. na nástenke</p>

Hudobno-pohybové činnosti

Kam nás zavedie tanec? 8 hodín

Kam nás zavedie pochod? 6 hodín

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p>	<p>kultivovaný pohyb, držanie tela, koordinácia častí tela, rytmicky korektné pohyby, pohyby</p>

<ul style="list-style-type: none"> - zapamätať si jednoduché choreografie, - pohybovo improvizovať 	<p>vyjadrujúce emocionálno-výrazové charakteristiky hudby,</p> <p>zmena pohybu v súlade so zmenou formotvorného prvku,</p> <p>pohybová spontánnosť, uvoľnenosť</p>
--	---

Hudobno-dramatické činnosti

Kam nás zavedie pieseň? 2 hodiny

Kam nás zavedie pochod? 3 hodiny

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak na konci 6. ročníka základnej školy vie/dokáže:</p> <ul style="list-style-type: none"> - realizovať hudobno-dramatické činnosti, - realizovať hudobno-dramatický projekt podľa princípov tvorivej dramatiky s vkladom vlastnej tvorivosti, fantázie, imaginácie, improvizácie v skupinovej spolupráci. 	<p>hudobno-dramatické činnosti, tvorivá dramatika</p>

Tematický celok

Počet hodín

Kam nás zavedie pieseň?

15 hodín

Kam nás zavedie tanec?

8 hodín

Kam nás zavedie pochod?

10 hodín

Spolu:

33 hodín

Metódy a formy práce

Metódy:

- slovný výklad, rozprávanie, rozhovor, diskusia, beseda,
- hudobná hra, analýza hudobného diela
- demonštračná metóda,
- prakticko-aplikačné metódy,
- špecifické metódy: imitačná a intonačná metóda osvojovania piesní, uvedomená rytmizácia, improvizácia.

Formy:

- frontálna, skupinová, individuálna.

Hodnotenie predmetu

Cieľom hodnotenia vzdelávacích výsledkov žiakov v škole je poskytnúť žiakovi a jeho rodičom spätnú väzbu o tom, ako žiak zvládol danú problematiku, v čom má nedostatky, kde má rezervy, aké sú jeho pokroky. Súčasťou je tiež povzbudenie do ďalšej práce, návod, ako postupovať pri odstraňovaní nedostatkov. Cieľom je zhodnotiť prepojenie vedomostí so zručnosťami a spôsobilosťami.

Budeme dbať na to, aby sme prostredníctvom hodnotenia nerozdeľovali žiakov na úspešných a neúspešných. Hodnotenie budeme robiť na základe určitých kritérií, prostredníctvom ktorých budeme sledovať vývoj žiaka. Základným dokumentom, ktorým sa budeme riadiť, sú Metodické pokyny na hodnotenie žiakov ZŠ č. 22/2011. V triedach, v ktorých je väčší počet žiakov zo SZP učiteľ prihliada na túto skutočnosť. Môže znížiť obsah učiva (maximálne o 10 %), náročnosť písomných, kontrolných prác. Musí byť však zachovaný predpísaný tematický obsah.

V 6. ročníku je predmet klasifikovaný.

Vo výchovno-vzdelávacom procese sa uskutočňuje priebežné a celkové hodnotenie, a to nasledovným spôsobom:

- a) **Priebežné hodnotenie** sa uskutočňuje pri hodnotení čiastkových výsledkov prejavov žiaka na vyučovacích hodinách, má hlavne motivačný charakter; učiteľ zohľadňuje vekové a individuálne osobitosti žiaka a prihliada na jeho aktuálny psychický i fyzický stav, rešpektuje sa výkonový štandard a kľúčové kompetencie v jednotlivých oblastiach, používajú sa sumatívne aj formatívne hodnotenie žiaka. Pri hodnotení sa uplatňuje voči žiakom primeraná náročnosť pričom sa budú zohľadňovať ich individuálne osobitosti. Dôraz sa kladie na nonkognitívnu zložku výchovno-vzdelávacieho procesu, na sebauvedomovanie, sebauvedomovanie, sebauvedomovanie a sebareflexiu osobnosti žiaka a kultivovanie jeho citu, porozumenia a solidarity pre ochranu prírody i kultúrnych hodnôt. Dôležitou súčasťou je utváranie vlastných postojov prostredníctvom rozmanitých činností.
- b) **Celkové hodnotenie** žiaka sa uskutočňuje na konci prvého polroka a na konci druhého polroka školského roka a vyjadruje objektívne zhodnotenie úrovne vedomostí, zručností a návykov žiaka v danom vyučovacom predmete, nie je to matematický priemer získaných známok.

Povinné:

- zapájanie sa do tvorivých aktivít,
- propagačný materiál,
- prezentácia,
- ústne odpovede.

Nepovinné:

- aktuality týkajúce sa učiva,
- projekt,
- účasť na speváckych, tanečných a podobných súťažiach.

Systém kontroly a hodnotenia žiakov pri verbálnej komunikácii – kritériá hodnotenia:

Pri **verbálnej komunikácii** uprednostňovať prezentovanie poznatkov žiakmi na základe dobrovoľnej odpovede žiaka alebo určenia konkrétneho žiaka učiteľom (na predchádzajúcej hodine). Zisťovať a hodnotiť osvojenie základných poznatkov stanovených výkonovou časťou vzdelávacieho štandardu – **hodnotiť známkou**. Kritériá hodnotenia sú vypracované v súlade s kľúčovými kompetenciami.

Učiteľ u žiaka hodnotí **primerane veku**:

a) priebeh vytvárania postojov:

- záujem o hudobné činnosti a o hudobné umenie v rámci edukačných úloh,
- schopnosť spolupracovať pri kolektívnych hudobných prejavoch a edukačných úlohách,
- schopnosť posúdiť svoj výkon (hudobné prejavy a vedomosti) a výkon spolužiakov,

b) priebeh získavania zručností a spôsobilostí:

- žiak spieva na základe svojich dispozícií intonačne čisto, rytmicky presne so zodpovedajúcim výrazom, pritom využíva získané spevácke, intonačné a sluchové zručnosti a návyky,
- orientácia v grafickom zázname jednohlasnej melódie,
- hra a tvorba jednoduchých rytmických sprievodov k piesňam na detských hudobných nástrojoch a hrou na telo,
- orientácia v znejúcej hudbe na základe dominujúcich výrazových prostriedkov hudby a ich funkcií,
- pochopenie veku primeraných hudobných diel a schopnosť zážitky verbalizovať a zdôvodniť,
- integrácia a transfer hore uvedených zručností a spôsobilostí pri realizácii hudobnodramatických činností,
- aktivita a prístup k hudobným činnostiam a k poznávaniu umenia,

c) priebeh získavania hudobných vedomostí:

- vedomosti z oblasti hudobnej kultúry a prvkov hudobnej náuky súvisiacich s preberanými edukačnými úlohami,
- poznanie najvýraznejších slovenských folklórnych regiónov, ich typické piesne a tance, slovenské zvykoslovie.

Systém kontroly a hodnotenia žiakov v písomnej forme – kritériá hodnotenia:

100% - 90%	1 (výborný)
89% - 75%	2 (chválitebný)
74% - 50 %	3 (dobrý)
49% - 30%	4 (dostatočný)
29% - 0%	5 (nedostatočný)

Stupeň hodnotenia	Opis kritérií
výborný	<p>žiak spĺňa kritériá (a – c) na vynikajúcej úrovni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • je usilovný, vytrvalý, pracuje primerane svojmu veku, prevažne samostatne, tvorivo a pohotovo uplatňuje osvojené zručnosti, vedomosti, návyky v úlohách, • úspešne ich rozvíja v skupinovom a individuálnom prejave, • dokáže vyjadriť veku primerané postoje, názory na hudobné umenie, • má aktívny záujem o hudobné umenie, • individuálny spev nie je podmienkou, pokiaľ sa úspešne a aktívne realizuje v ostatných hudobných činnostiach,
chválitebný	<p>žiak spĺňa kritériá:</p> <ul style="list-style-type: none"> • je menej samostatný, iniciatívny a tvorivý, • menej využíva svoje schopnosti v individuálnom a kolektívnom prejave, • potrebuje sústavnú pomoc učiteľa,
dobrý	<p>žiak realizuje edukačné úlohy priemerne:</p> <ul style="list-style-type: none"> • chýba mu iniciatívnosť a tvorivosť, • je málo aktívny a snaživý, potrebuje sústavnú pomoc a povzbudenie učiteľa,
dostatočný	<p>žiak realizuje edukačné úlohy na nízkej úrovni, bez vlastného vkladu,</p>
nedostatočný	<p>žiak nespĺňa kritériá.</p>

Prierezové témy

Prierezová téma	Tematický celok	Téma
Osobnostný a sociálny rozvoj	Kam nás zavedie pieseň?	Opakovanie vedomostí z hudobnej teórie a piesní zo 5. ročníka
		Čo je pieseň?
		Forma piesne
		Pieseň v symfonickej hudbe
		Kantáty a oratóriá
		Zborová tvorba
		Klasická hudba a Vianoce
		Opakovanie tematického celku
		Vianočné zvyky a koledy
	Kam nás zavedie tanec?	Menšie tanečné skladby
		Tanec a symfónia
		Tanečný film
		Opakovanie tematického celku
	Kam nás zavedie pochod?	Klavírne skladby
		Symfónia
Pochod v populárnej hudbe		
Hudobná dramatika		
Výchova k manželstvu a rodičovstvu	Kam nás zavedie pieseň?	Filmový a rozprávkový muzikál
		Vianočné zvyky a koledy
Environmentálna výchova	Kam nás zavedie pieseň?	Čo je pieseň?
		Komorná hudba
Mediálna výchova	Kam nás zavedie tanec?	Valčík
	Kam nás zavedie pieseň?	Divadelný muzikál
Multikultúrna výchova	Kam nás zavedie pieseň?	Filmový a rozprávkový muzikál
		Opera, balet
		Inštrumentálna podoba piesne
Ochrana života a zdravia	Kam nás zavedie pieseň?	Klavírne prelúdiá
		Komorná hudba
		Klasická hudba a Vianoce
		Podoby tanca
	Kam nás zavedie tanec?	Národné tance
		Tanečné divadlo, balet
		Tanečný film
Kam nás zavedie pochod?	Sonáta	
Ochrana života a zdravia	Kam nás zavedie pieseň?	Príležitostné piesne
	Kam nás zavedie pochod?	Pochod

Učebné zdroje

Na podporu a aktiváciu vyučovania a učenia žiakov sa využijú nasledovné učebné zdroje:

autor/ka	učebnica
E. LANGSTEINOVÁ, B. FELIX	Hudobná výchova pre 6. roč. ZŠ
	odborná literatúra o hudbe
	internetové stránky
	edukačné CD, CD prehrávač, keyboard, klavír, gitara, elementárne hudobné nástroje, notový materiál, internet, dataprojektor

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre príslušný predmet.